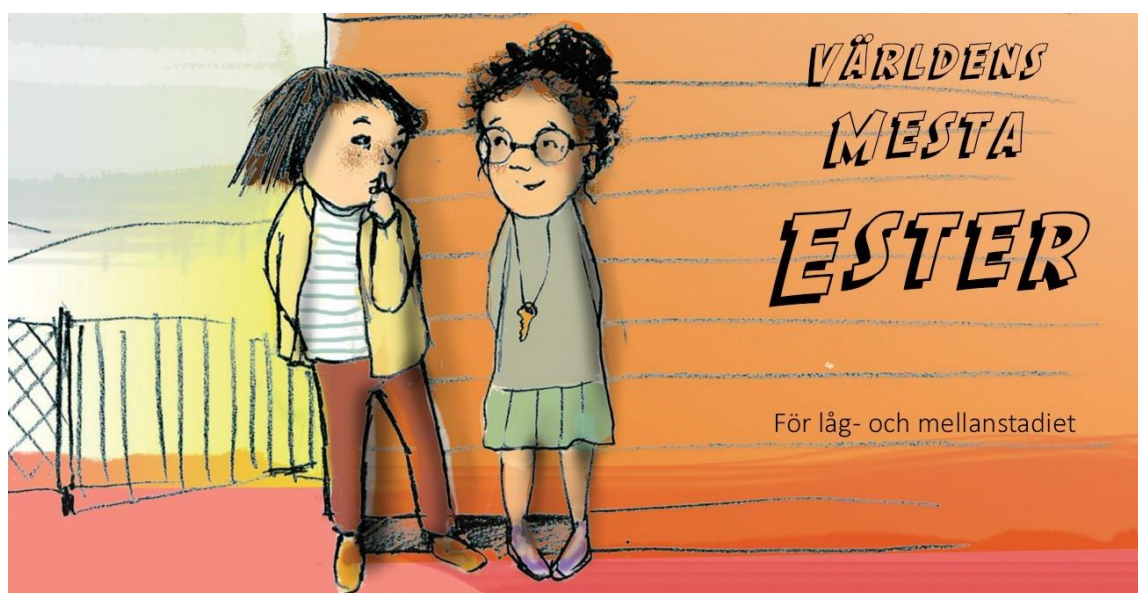

VÄRLDENS MESTA ESTER

Inspirationsmaterial

Ester är ny i klassen.

Signe tycker att hon verkar spännande.

Hon har egen nyckel och så får hon gå hem själv.

Och hennes mamma är skådespelare och bor i New York.

Hon heter Greta Garbo!?

Målgrupp: låg- och mellanstadiet

Speltid: ca 45 min

Regi/dramatisering: Anders Alnemark

Medverkande: Ulrika Mannerfelt och Annika Olsson.

Kostym/illustration: Hanna Cecilia Lindkvist

Producent: Maria Hjalmunge

Kontakt: 08-640 04 26, info@teaterfredag.se, Alphyddevägen 63, 131 35 Nacka

Stöds av: KUR, SLL Sthlms Stad och Nacka Kommun

Inledning:

Hej och välkommen att ta del av arbetsmaterialet till föreställningen Världens Mesta Ester!

Materialet innehåller förslag på frågor och övningar kopplade till det ni just sett. Välj det som känns mest relevant för den grupp du som pedagog arbetar med. (Längst bak finns instruktioner till värderingsövningarna). Försök att vara så konkret som möjligt i diskussionerna kring föreställningen. Undvik orden "bra" och "dåligt". Fokusera i stället på vad ni sett tillsammans och på konkreta saker som skett på scenen. Hur började föreställningen? Vad fanns på scenen? Hur rörde sig skådespelarna? Hur skapades musiken? Hur slutade det?

Samtala om föreställningen:

- * Börja med att göra en kort runda: Vilken scen/situation minns ni bäst? Var det något som fastnade särskilt? Varje elev kan också säga max två ord som "ringar in" upplevelsen av vad föreställningen handlade om för dem!
- * Hur gamla tror ni att Signe och Ester är?
- * Vilka känslor förekom? Till exempel oro, rädsla, glädje, sorg.
- * Vilka andra karaktärer förekommer i föreställningen? Gör en lista på alla personer som dyker upp. Gör sedan likadant med de platser/miljöer som förekommer!
- * Minns ni någon musik ur föreställningen, kanske några särskilda låtar/rytmer? Har ni kanske hört den förut? Är en viss musik kopplad till Signe eller Ester – eller kanske till en viss situation? Vad använde skådespelarna för instrument?
- * Hur tror ni att Ester och Signes vänskap kommer att utvecklas?

Samtala om Signe och Ester:

- * Beskriv Signe och Ester! Lista egenskaper, till exempel: Verkar Signe vara lite blyg eller framåt? Verkar Ester snäll och hjälpsam? Vad är hon bra på?
- * Fortsätt fråga kring Signe: Verkar Signe vara populär i klassen? Har hon kompisar? Hur har Signe det hemma? Hur verkar hennes familj? Känner hon sig trygg?
- * Frågor kring Ester: Hur bor Ester? Vad får vi veta om hennes familj? Varför är det så viktigt att Esters största hemlighet – att pappan ofta är borta om nätterna – inte kommer fram?
- * Hur tror ni att pappan och Ester har haft det sedan mamman dog?
- * Vem tror ni att ringen i taket hemma hos Ester tillhör? Vad kan den tänkas betyda för Ester?
- * Vad tror ni att Esters pappa jobbar med, som gör att han måste vara borta så pass mycket?
- * Vilka skillnader hittar ni i Esters och Signes livssituationer? Vad får Ester som inte Signe får, till exempel? Vad har Signe som inte Ester har?
- * Ge exempel på schyssta/oschyssta saker som Signe och Ester gör för/mot varandra.

Frågor kring vänskap/relationer:

- * Hur "väljer" man vänner? Leker man helst med någon som är lik en själv? Ge förslag på hur man kan börja umgås med andra "typer" av människor!
- * Vem bestämmer mest i Signe och Esters relation? Är det alltid någon eller några som bestämmer mer i en grupp? Måste det vara så? Hur kan man ändra på sånt? Hur har du/ni gjort?
- * Har ni bytt /fått halsband el andra smycken av ngn. Minns ni situationen? Var är de smyckena nu?
- * Kan personer som inte finns i verkligheten vara viktiga? Tänk på bilden av Greta Garbo som Ester har på väggen.
- * Vilka bilder på människor eller djur har ni själva på väggen hemma? Vilka bilder är särskilt viktiga för er? Har ni någon favoritartist på väggen/i telefonen?
- * Kan ett husdjur eller ett annat djur (kanske en häst på en ridskola) vara ens bästa vän?
- * Kan fantasier och drömmar hjälpa en i livet?

Frågor kring familj och trygghet:

- * I Föräldrabalken (kapitel 6) står det att *barn har rätt till omvårdnad, trygghet och god fostran*. Tycker ni att Esters pappa lever upp till de orden?
- * När tycker ni att barn kan sova ensamma hemma?
- * Kan det vara skönt att vara ensam/utan föräldrar eller syskon ibland?
- * Vilka rutiner hemma är viktiga för att vardagen ska fungera? Är det bra med fasta rutiner?
- * Hurdana rutiner är viktiga i skolan? Finns regler/rutiner som ni ogillar? Varför?
- * Hur självständiga ska barn få vara? Kan för mycket trygghet vara dåligt? Hur är bra, respektive "dålig" trygghet?
- * Signe säger två gånger till sina föräldrar att de är dumma. Får barn säga vad som helst till sina föräldrar? Ge också exempel på (dumma) saker som föräldrar säger till sina barn!
- * Ester har ett band runt halsen med en hemnyckel i. Vad är ett sk "nyckelbarn"? (se infotext nedan!):

Ett nyckelbarn är ett barn som har sin hemnyckel i ett snöre runt halsen. Arrangemanget behövs eftersom barnet var för litet för att hantera och förvara en nyckel på vuxet sätt men inte har någon vuxen hemma antingen under större delen av dagen eller i "glappet" mellan att barnet kom hem från skolan och föräldrarna kom hem från arbetet, eller att en kvällsarbetande förälder gått till arbetet och den dagarbetande föräldern kommit hem från sitt. Begreppet blev omdiskuterat under 60- och 70-talen när fler kvinnor än tidigare började yrkesarbeta och inte längre fanns hemma för att ta emot barnen och ge dem mat, sällskap och läxhjälp när de kom hem från skolan. Ibland sågs nyckeln om halsen som bevis på att föräldrarna inte skötte sina föräldraplikter och inte hade ordnad barntillsyn. Begreppet kom ur ropet efter det att fritidsverksamheten inom skolan startades.

Frågor kring sanning och lögn:

- * Prata om vad som är okej att göra och inte. Lista saker som Ester och Signe gjorde i pjäsen, och som ni (i de flesta i alla fall) inte får göra. Är det t.ex okej med "vita lögner"?
- * Är det okej att faktiskt lura personalen på Fritids ("låtsas" som Ester uttrycker det) så att man kan smita hem?
- * Att inte berätta något viktigt, kan det också vara att "ljuga"?
- * Finns det situationer när det till och med är *bäst* att ljuga?
- * Tänk efter: vilka sorts lögner har vuxna (eller andra, t.ex syskon) utsatt dig för?

Frågor/uppgifter kring att ha och att ta:

- * Har ni misstänkt någon person för att ha tagit något någon gång? (Vet vi t.ex säkert att Ester har tagit ringen ur Signes föräldrars sovrum?)
- * Har det hänt att ni själva blivit misstänkta för att vara tjuvar? Prata två och två eller i mindre grupper, berätta sedan i storgrupp!
- * Har ni tagit något utan lov? Fråga någon vuxen om den tagit något utan lov någon gång!
- * "Alla andra har", "Alla andra får", är något barn säger till sina föräldrar då och då. Lista sådant som ni får göra (gå hem själva) och som ni får ha (t.ex mobiltelefon).
- * Är det okej att skicka fram en kompis för att stjäla något man själv vill ha?
- * Vad är det viktigaste att ha i livet? Gör en lista!

Några repliker ur pjäsen:

"... det är något med Ester som känns spännande. Jag kan inte förklara vad det är". Vissa människor har en särskild dragningskraft. Vad är det som kan kännas lockande med en person som Ester?

"Varför tog du de där tuggummipaketet?" undrar Signe efter det att farbror i affären stoppat dem. **"Jag vet inte"**, svarar Ester. Fundera över varför dels Ester tog tuggummina, dels över varför vissa människor snattar och stjälar. Är det bara människor mer lite pengar som tar saker utan lov?

"Nu kan jag berättar för mamma och pappa att Ester inte alls ljög. Utan bara hittade på". Signe har ju fått veta att Esters riktiga mamma är död, och att Greta Garbo (som affischen föreställer) fungerat som Esters låtsasmamma. Ibland är det kanske inte helt klart vad som är lögn, och vad som är uppdigtat. Kanske behöver människor ibland tro på saker fastän de vet att de inte är sanna?

Övningar och rollspel:

Heta stolen: Lögn och sanning

Man ska alltid tala sanning

Det är okej att ljuga lite ibland

Vuxna ljuger oftare än barn

Politiker ljuger nästan alltid

Det som sänds på nyheterna är sant

Alla människor ljuger för sig själva

Heta stolen: Orättvisor

Det är orättvist att lärarna får fikabröd

I Sverige finns inga fattiga familjer

Det är coolt att ha dyra saker/kläder

Vuxna bestämmer för mycket över barn

De som är rika vill oftast inte dela med sig

Orättvisor går att ändra på

4-hörnsövning: En hemlighet

Dilemma: En kompis berättar en svår hemlighet för dig. Hur hanterar du förtroendet?

1) Jag lovar att behålla hemligheten

2) Jag berättar för en vuxen jag litar på

3) Jag säger till min vän att jag inte vill/kan hålla tyst om hemligheten

4) Öppet hörn

Rollspel: *Snattarna*

Skapa ett rollspel där några elever spelar barn som gått in i en affär och stulit godis. Några andra elever spelar föräldrar, en elev spelar en anställd i affären och en spelar en person som haffat barnen utanför butiken. Låtsas att alla har samlats inne i butikens personalrum. Affärsinnehavaren vill inte ringa till polisen då barnen är så pass unga, utan har valt att ringa föräldrarna som kommer dit. (Alla föräldrar behöver inte dyka upp! Som i Esters fall kan någons förälder jobba på annan ort, vara bortrest etc). Du som pedagog kan gärna vara spelledare och ha rollen som affärsinnehavaren!

Utforska (och skapa nya) scener:

Situation 1: "Kladdkakan"

Signe och Ester går till lärarrummet för att stjäla fikabröd. Signe tar några bitar kaka, och blir upptäckt av rektorn. Ester som lovat hålla vakt har redan försvunnit och alltså lämnat Signe ensam. Spela först situationen i lärarrummet, då Signe blir påkommen. En elev spelar Signe, en annan gör rektorn. Sedan går Signe till klassrummet och ser Ester. Gör olika scener här: Eleverna som spelar Signe och Ester kan antingen jobba med inre monologer – vad rör sig i deras huvuden? "Signe" kan också prova att konfrontera "Ester", dvs fråga henne rakt ut varför hon svek henne.

Situation 2: "Pappa kom hem"

Skapa ett möte mellan Ester och Esters pappa. Låtsas att Esters pappa kommer hem efter en tids bortavaro. Hur pratar de med varandra, tror ni? Ni kan också göra en scen där pappan och Ester pratar i telefon med varandra. Ester kan vakna på natten och vara rädd eller ledsen. Hon ringer till pappan, som svarar. Hitta på vad de säger till varandra!

Situation 3: "Kompis med en tjuv?!"

"Jag kan inte vara kompis med någon som tar saker", utropar Signe när hon förstår att har Ester tagit godis i affären. Skapa en scen där två (eller fler!) kompisar kommer ut ur en affär. En av kompisarna plockar plötsligt fram ett par godispåsar ur jackan. Improvisera: hur reagerar kamraterna? (Låt dem gärna agera olika!) Någon kan också spela en kund som rusar efter barnen och hotar med att ringa föräldrar eller polis.

Fördjupning:

För dig som vill fördjupa dig finns nedan några läs- och länktips som rör temana i "Världen mesta Ester". Läs också gärna om att gå på teater med skolbarn i Karina Helanders handledning:

<http://skolscenen.riksteatern.se/attoppnanyavarldar>

Boktips!

"Världens mesta Ester" av Anton Bergman (pseudonym) och Emma Adbåge.

"Verkligen sant Ester?" av Anton Bergman – en fristående fortsättning på "Världens mesta Ester".

"Det fina med Kerstin" av Helena Hedlund – spännande om en flicka på lågstadiet som tar något som inte är hennes ...

”Gropen” av Emma Adbåge – en grupp förskolebarn utmanar de vuxna – de vistas och leker på en plats som de vuxna bestämt är ”förbjuden”.

”Hemma hos Harald Henriksson” av Clara Dackenberg & Uje Brandelius – om två barn som möts trots helt olika klassbakgrund.

Länktips!

www.maskrosbarn.org – barnrättsorganisation som sedan 2005 arbetar med att förbättra levnadsvillkoren för utsatta barn och ungdomar.

www.majblomman.se – organisation som arbetar för att minska barnfattigdomen i Sverige.

Instruktioner till övningarna:

Heta stolen: Alla inklusive ledaren sitter i en ring på stolar (det finns också en tom stol). Ledaren läser upp ett antal påståenden. Om eleverna håller med om ett påstående byter de plats, om de inte håller med sitter de kvar. Om de inte vet vad de tycker, eller har svårt att bestämma sig, sitter de också kvar. Som ledare frågar du hela tiden hur de som reste sig, respektive de som satt kvar, tänkte.

4-hörnsövning: Som ledare ställer du en fråga eller presenterar ett dilemma. Det ska finnas fyra alternativa hörn att välja mellan. Alla påståenden har ett ” eget hörn” i rummet. Be nu eleverna att ställa sig i det hörn som bäst stämmer överens med vad de tycker. I det öppna hörnet kan alla ställa sig som har ett eget förslag. Låt de fyra grupperna som formerats prata kring hur de tänkt. Har ni tid kan eleverna göra en kort scen utifrån vad de pratat om!

Rollspel:

Dela ut rollerna och se till att ge tid för förberedelse innan ni genomför rollspelet. Efter rollspelet diskuterar och analyserar ni spelet. Hur kändes det? Vad var det som gick bra? Finns det något som man kunde gjort annorlunda? Poängtera att man inte måste ”spela teater” utan att rollspelet är ett tillfälle att träna på en situation som kan uppkomma.